

Regeringskansliet

Remiss. Utkast till lagrådsremiss För barns rättigheter och trygghet - En ny lag om omhändertagande för vård av barn och unga**Sammanfattning**

Socialnämnden, Region Gotland, välkomnar den föreslagna lagstiftningen och ser det som ett viktigt och nödvändigt steg i utvecklingen av en modern, tydlig och barnrättsbaserad reglering av samhällets ansvar för barn och unga i utsatta situationer. Förslaget innebär betydande förbättringar i fråga om struktur, rättssäkerhet och tydlighet. Vi vill särskilt framhålla fördelarna med en mer systematiskt uppbyggd lagstiftning, tydligare barnrättsliga bestämmelser och ett ökat fokus på stabilitet för placerade barn.

Samtidigt vill vi uppmärksamma vissa risker relaterade till implementeringen, framför allt avseende risken att barns rättigheter stärks i lagtexten men inte fullt ut i praktiken, samt behovet av att säkerställa att socialtjänsten har nödvändiga resurser för att tillämpa lagstiftningen på det sätt som avses.

Yttrande**En moderniserad och tydligare lagstiftning – ett betydande steg framåt**

Socialnämnden instämmer i utredningens bedömning att dagens LVU innehåller ett stort antal tillägg, omformuleringar och rättspraxis som tillsammans gör den svåröverskådlig. Den föreslagna nya lagstiftningen framstår som mer logisk, sammanhållen och lättare att tillämpa.

Vi bedömer att:

- en tydligare kapitelindelning
- uttryckliga bestämmelser om barns rättigheter
- preciseringar av rekvisit för vård

samtliga bidrar till förbättrad rättssäkerhet för både barn och vårdnadshavare samt en mer förutsägbar tillämpning i praktiken. Att de särskilda befogenheterna för den statliga ungdomsvården lyfts ut till en egen lag bedöms ge en ökad tydlighet gällande regler för stöd och befogenheter

Bestämmelser om barns rättigheter – positiv riktning men risk för bristande genomslag

Vi välkomnar tydliggörandet av barns rättigheter och att dessa får en mer framträdande plats i lagstiftningen. Detta ligger i linje med barnkonventionens krav och stärker barn som rättighetsbärare.

Samtidigt vill vi framhålla en viktig reservation; det finns en reell risk att barns rättigheter stärks i lagtexten utan att motsvarande förstärkning sker i praktiken. Detta är en återkommande utmaning inom social barnavård. Genomslaget för barns delaktighet, inflytande och trygghet är i hög grad beroende av tillräckliga resurser, stabil personalgrupp, kompetensutveckling samt organisatoriska förutsättningar för att arbeta barncentrerat.

Vi vill därför betona att regeringens intentioner endast kan förverkligas om implementeringen åtföljs av tydliga nationella stödinsatser och resursförstärkningar.

Utvidgade grunder för tvångsvård

Förslaget innebär att kriterierna för vård vidgas samt att man föreslås kunna göra en sammantagen bedömning. Detta kan vara positivt för barns skydd, särskilt barn i hederskontext, kriminalitet eller destruktiv miljö. Samtidigt kan en bredare grund ge ett större tolkningsutrymme vilket kan medföra en risk för rättsosäkerhet och att barns rättigheter blir beroende av kommuners resurser och kompetens. Om kriterierna för vård vidgas bedöms det även finnas risk för att fler beslut om vård fattas.

Anknytning som grund för omhändertagande

Förslaget att anknytning kan utgöra en självständig grund för fortsatt vård bedöms vara tudelat. Förslaget bedöms som positivt i sin intention och i linje med aktuell forskning om barns behov av stabilitet, kontinuitet och trygga omsorgsrelationer. Förslaget bidrar sannolikt till ökad stabilitet för barn som bott länge i familjehem och att stabilitet i placeringar är en förutsättning för god utveckling.

Förslaget innehåll gör att vi även vill lyfta en tveksamhet kring att barn ska fortsätta vårdas enligt LVU då förutsättningarna för omhändertagandet har upphört och grunden för fortsatt tvångsvård enbart är anknytning till familjehemmet. Vad ska den fortsatta vården bestå av i dessa fall? Anknytningsprincipen kan även komma att splittra syskon om de har olika anknytning.

Återföreningsprincipen

Den föreslagna lagstiftningen innebär en viss förskjutning i balansen mellan anknytning och återförening. Vi noterar att detta är en komplex fråga där olika legitima intressen ska vägas mot varandra.

Vi ser värdet av fortsatt respekt för familjeband och återförening när det är förenligt med barnets bästa. Samtidigt är det rimligt att barns anknytning och behov av stabilitet ges större tyngd än i dagens ordning.

Vi bedömer att lagförslaget i huvudsak rör sig i rätt riktning och att avvägningen mellan dessa principer bör följas upp noggrant när lagen tillämpas.

Begränsning av överklaganden

Föreslagen begränsning av möjlighet att begära vårdens upphörande kan medföra en trygghet för barnet och familjehemmet, vilket är positivt. Det innebär även en inskränkning av grundläggande rättssäkerhetsprincip; rätten att få beslut ompröva.

Ekonomiska och organisatoriska konsekvenser samt kompetensutveckling

Vi vill särskilt uppmärksamma de organisatoriska och ekonomiska krav som följer av den föreslagna lagen.

Resurs- och kompetensbehov

Den nya lagens större fokus på barns rättigheter och anknytning kräver ökade resurser inom socialtjänsten. Personal behöver tillräcklig tid och stöd för att genomföra utredningar, upprätthålla barns delaktighet och dokumentera. För att anknytning ska kunna bedömas så krävs kompetens inom exempelvis anknytningsteori och barnets utvecklingsstadier.

Vi vill även lyfta upp behovet av kompetensutveckling för socialnämndens ledamöter och särskilt individutskottet för att kunna implementera och tillämpa den nya lagstiftningen. Vi ser även ett behov av att de politiskt valda, som ska besluta om placeringar av barn behöver mer resurser för tid att sätta sig in i och följa de individuella ärendena.

Kompetensutveckling

Vi bedömer att det är av stor vikt att det säkerställs att socialtjänstens personal får standardiserad utbildning i anknytning och fortlöpande kompetensutveckling för att tolka lagstiftningen konsekvent och korrekt.

Slutsats

Region Gotland tillstyrker i huvudsak förslaget. Den nya lagstiftningen innebär viktiga förbättringar i helhetsstruktur, barnrättsfokus och tydlighet.

Vi vill samtidigt understryka vikten av att barns rättigheter inte enbart stärks i lagtext utan får reellt genomslag i praktiken, att implementeringen följs av kompetensutveckling och resursförstärkningar samt att tillämpningen av både anknytnings- återföreningsprincipen noggrant följs upp för att säkerställa rättssäkerhet och likvärdighet.

Avslutningsvis vill vi poängtera vikten av ökade förebyggande insatser för att på sätt undvika placeringar av barn. Socialtjänstens och kommunens alla verksamheter måste aktivt arbeta tillsammans för att förebygga, och i den mån det är möjligt, undvika placeringar av barn. Om det förebyggande arbetet kan maximeras så kan tvångsplaceringar av barn minimeras på sikt.

Socialnämnden

Håkan Ericsson
Ordförande Socialnämnden

Marica Gardell
Socialdirektör